

Kokkuvõtteks

ELEMENTaarne: südalinna kultuurikeskus

Arhitektuuri ja linnaplaneerimise superstuudio ülevaade

Kevad 2021

Linnaehituslikult on SüKu võimalus olla nii külgnevate alade **lõimija** ja **aktiveerija** kui ka **kohalooja**. Kihavas südalinna sõlmpunktis on edu tagamisel oluline osa ruumiprogrammi paindlikkusel ja jätkusuutlikkusel. Selle potentsiaali realiseerimise kõrval seadsid juhendajad fookuseks **jätkusuutliku arhitektuuri**, läbi mille pakkuda välja ka uus tektooniline arusaam modulaarsele linlikule puitarhitektuurile.

Linnaehituslikud ideed

Uued liikumisteljed

Semestri käigus koorusid välja olulised teljed, millele tähelepanu pöörata. N-õ peatelgedena Küüni tänav ja Vabaduse puiestee koos Emajõe kaldaga. Risti, jõe poole suunduvate telgedena Uueturu ja Poe tänav aga ka II maailmasõja järel koos Kaubahooviga kadunud Kauba tänava võimalik taasloomine või markeerimine. Kõigil neil on oma selge linnaruumiline olemus. Kauba tänav looks Vallikraavi tänava jätku jõeni. See saaks toimida SüKu kvartali sisetänavana ja ühendada kultuurikeskuse Toome mäe ja Emajõega, kahe Tartut defineeriva kultuuriliselt tähtsa loodusvormiga.

Uued frondid

Küüni tänav kui peamine jalakäijate telg, n-õ peatänav, eeldab ka peatänavalikku suhestumist. Kuna tegu on ka edelapoolse päikeselise küljega sobib see hästi aktiivseks frondiks, mis inimesi ligi tõmbab. Vabaduse puieste pool on teatraalsem ja väljakulikum. Autovabaduse puiestee traditsiooni jätkamiseks võiks ala lahendada kuni jõeni ühtse linliku sündmusruumina.

Reljeef ja parkimine

Uueturu tänaval on suurim potentsiaal nõ teeninduspääsuna tulenevalt nii reljeefist kui külgnemisest Kaubamaja teeninduspääsudega. Ühtlasi pakuti välja ka Kaubamaja parkimismaja sissesõidu kasutamist SüKu parkimise lahendamiseks.

Linnaruumi tihendamine

Ajaloolistest uuringutest selgub, et II maailmasõjale eelnev tihe linnakeskkond – Kaubahoov ja sellega külgnev kvartal - on osaliselt veel nähtav ja kogetav Keskpargi struktuuris. Siiski ei lähenetud hoonestuse välja pakkumisel ainult vanadest kvartali joontest, vaid juhindudes näiteks ka ümbritsevate hoonete privaatsusest ja taimestiku säilitamisest.

Näiteks on Poe tänav pigem südalinlik kõrvaltänav, kus võiks olla nõ poolaktiivne front nagu galeriid, spetsiifilisemad ärid. Poe tänava ääres paiknevad elumajad, mis ei soosi sinna rajada kõrgeid mahtusid ega avalikke ruume kõrgematel korrustel, mis võiks oluliselt vähendada eluruumide privaatsust.

Taimestik

Paljud tööd võtsid eesmärgiks taimestiku osalise säilitamise, astudes tagasi vanast kvartali joonest või paigutades osa programmist pargist välja, jõe äärde. 80-aastaste puude hoidmisele aitaks kaasa ka

juurestiku kaitseala kasutuselevõtmine projekteerides. Pakuti välja ka maastikhoone, kus käidav pargipind säilib ja muutub ruumilisemaks.

Jõega ühendamine

Jõega ühendamist vaadeldi nii visuaalse kui füüsilise lähendamise võtetega. Jõega ühendamine oli olulisel kohal uue avaliku veetranspordi sõlme väljapakumisel, mis oli ühendatud Vabaduse pst alt sissepääsuga saali fuajeesse.

Lisaks pakuti viise, kuidas Süku pikendada jõeni väljakuna, luues Vabaduse puistestega ristuvale osale jalakäijate alad.

Jätkusuutlik ehitus

Uus tüpoloogia

Jätkusuutliku linnaruumi kujundamise alustalaks on kasutatava materjali, tehnoloogia ja ehitusmeetodi tark ühendamine. Pakkusime välja modulaarse puitarhitektuuri kui potentsiaalse kohaliku toormaterjali ja tööstuse, mis suudaks luua paindliku hoonestruktuuri (võimaldades nii kasvada kui kohaneda vajaduspõhiselt).

Planeeritava mahu liigendamine

Lisaks tekkis arusaam, et puidust avaliku hoone ehitamisel ei pea lähtuma maksimaalse mahu täitmisest, vaid saab luua eraldiseisvaid hoone osasid / püstakuid, et seeläbi liigendada mahtu, tagada eraldiseisvad hoonesisised ligipääsu võimalused ja vältida kinnise kvartali teket. Liigendus ja modulaarsus vastandub sirgetele klaasfassaadidele ja võimaldab paremini reageerida (nt välisperimeetri tagasiastet) olemasolevale looduskeskkonnale.

Planeeritava ruumiprogrammi vähendamine

Paljud projektid vähendasid väljarenditava pindade ruutmeetrite kogust, nähes nende paiknemise võimalust külgnevates hoonetesse ja fookuseerides avalikele tegevustele hoones endas.

Lisaks kaheldi pargialuse parkimise vajaduses või vähemalt parkimise sissesõidu ühildamist Tartu Kaubamaja omaga. Nii saab ka Süku olla väiksem ja tundlikumalt pargikeskkonda paigutatud.

Paindlikkus modulaarsuses

Studios vaadeldud ruumiline rastersüsteem – standardiseeritud ruumiline modulaarsus, võimaldab hoonemahte jagada, kokku ehitada, suurendada ja kahandada. Tudengid pakkusid erinevaid proportsioone erinevatele ruumiprogrammi osadele. Kes vähendas äripindade mahtu, kes lisas elupindu jne. Modulaarne lähenemine võimaldaks neid proportsioone ka tulevikus vähema vaevaga ümber mängida kui monoliitse raudbetooni puhul.

Uus tektoonika

Lisaks teedevõrgustiku ja suuremahulise hoone siseloogika lahendamisele, otsisime ka uut käekirja modulaarsele puitarhitektuurile, või siis täpsemalt hoone algosale (paneelile, tellisele, LEGO-klotsile). Iga tudengite grupp lõi oma süsteemi, kus standardsed hoone elemendid – post, põrand, trepp – said endale värske uue kuju ja ühendusloogika. Nii on Süku identiteet määratud arhitektuurse käekirjaga, mitte nimesildiga, ning võimaldab hoonet paigutada linnakeskonnas eraldiseisvalt, aga loetavalt samasse perekonda kuuluvana.

Puitkonstruktsioonide kergus ja kiirus

Puit on üks kergemaid ehitusmaterjale mitmekorruseliste hoonete ehitamiseks. Lisaks on tegu ka kergesti töödeldava materjaliga, mis kiirendab eeltootmist ja ehitusprotsessi kohapeal. Kasutades ristkihtliimpuitplaati (CLT), on võimalik ära jätta ka kihistusi siseviimustluses, eksponeerides konstruktiivset materjali interjööri viimistlusena.

Seega pakkusid projektid välja CLT peamise ehitusmaterjalina, mis 5-teljeliste freesidega on lihtsalt töödeldav, kerge, materjalina interjööri sobilik ning visuaalselt hubane ning taktiliselt meeldiv.

Seega võime uskuda, et Tartu Südalinna Kultuurikeskusest võiks saada uutlaadi kultuuritaristu ja nüüdisaegse arhitektuuri sõlmpunkt, rohelisema ja jätkusuutlikuma südalinna kujundamisel.

Sille Pihlak
Siim Tuksam
Aprill 2022